

HISTORIA 2 Zakres treści i kryteria oceniania.

Na zajęciach historii uczniowie XII Liceum Ogólnokształcącego korzystają z podręcznika:

- *Ryszard Kulesza i Krzysztof Kowalewski. Zrozumieć przeszłość. Starożytność i średniowiecze, Zakres rozszerzony cz.1, Nowa Era, Warszawa 2012 (nr dopuszczenia 642/1/2013).*

Zakres treści i kryteria oceniania oparte są na programie nauczania dla szkół ponadgimnazjalnych

- *Robert Śniegocki, Zrozumieć przeszłość. Program nauczania do historii dla zakresu rozszerzonego, Nowa Era 2013.*

Treści nauczania w klasie drugiej.

I. Starożytność.

1. Cywilizacje Bliskiego i Dalekiego Wschodu. Uczeń:

- 1.1. charakteryzuje uwarunkowania geograficzne rozwoju cywilizacji na Bliskim i Dalekim Wschodzie;
- 1.2. porównuje formy ustrojowe i struktury społeczne w cywilizacjach bliskowschodnich;
- 1.3. rozpoznaje cechy charakterystyczne najważniejszych osiągnięć kulturowych cywilizacji bliskowschodnich oraz hinduskiej i chińskiej w zakresie architektury, sztuki, nauki i pisma.

2. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnej Grecji. Uczeń:

- 2.1. charakteryzuje geograficzne uwarunkowania cywilizacji greckiej;
- 2.2. wyjaśnia przemiany ustrojowe w Atenach i porównuje formy ustrojowe greckich polis;
- 2.3. rozpoznaje dokonania kulturowe Greków w dziedzinie architektury, rzeźby, teatru, literatury, filozofii, nauki i identyfikuje je z ich twórcami;
- 2.4. identyfikuje dziedzictwo kultury greckiej w dorobku kulturowym Europy.

3. Ekspansja w świecie greckim i rzymskim. Uczeń:

- 3.1. porównuje kolonizację grecką z fenicką w basenie Morza Śródziemnego;
- 3.2. charakteryzuje wojny grecko-perskie i ekspansję Aleksandra Wielkiego;
- 3.3. charakteryzuje ekspansję rzymską i wyjaśnia ideę imperium rzymskiego.

4. Społeczeństwo, życie polityczne i kultura starożytnego Rzymu. Uczeń:

- 4.1. charakteryzuje przemiany ustrojowe i społeczne w Rzymie republikańskim i w cesarstwie rzymskim;
- 4.2. porównuje niewolnictwo w Rzymie z wcześniejszymi formami niewolnictwa w świecie bliskowschodnim i greckim;
- 4.3. opisuje zmiany w położeniu religii chrześcijańskiej w państwie rzymskim (od religii prześladowanej, poprzez tolerowaną, do panującej);
- 4.4. prezentuje najważniejsze stanowiska historiografii dotyczące przyczyn upadku państwa rzymskiego;
- 4.5. rozpoznaje dokonania kulturowe Rzymian w dziedzinie prawa, literatury, nauki, architektury i techniki;
- 4.6. identyfikuje dziedzictwo kultury rzymskiej w dorobku kulturowym Europy.

II. Średniowiecze.

5. Bizancjum i Zachód a świat islamu. Uczeń:

- 5.1. charakteryzuje kręgi kulturowe: łański, bizantyjski i arabski;
- 5.2. opisuje charakterystyczne cechy bizantyjskiego systemu politycznego;
- 5.3. wyjaśnia wpływ cywilizacji islamskiej na cywilizację łańską i bizantyjską;
- 5.4. rozpoznaje najważniejsze osiągnięcia cywilizacji islamskiej w zakresie architektury, sztuki i nauki.

6. Europa wczesnego średniowiecza. Uczeń:

- 6.1. opisuje zasięg terytorialny, organizację władzy, gospodarkę i kulturę państwa Franków;
- 6.2. charakteryzuje i porównuje ideę cesarstwa karolińskiego z ideą cesarstwa Ottonów;
- 6.3. opisuje proces tworzenia się państw w Europie Zachodniej, z uwzględnieniem najazdów Arabów, Normanów i Węgrów;
- 6.4. opisuje proces powstawania państw w Środkowo-Wschodniej Europie, z uwzględnieniem wpływu cywilizacji łańskiej i bizantyjskiej;
- 6.5. charakteryzuje funkcjonowanie władzy, struktur społecznych i gospodarki w systemie feudalnym.

7. Europa w okresie krucjat. Uczeń:

- 7.1. wyjaśnia ideowe i polityczne przyczyny rywalizacji papieżstwa z cesarstwem o zwierzchnictwo nad średniowieczną Europą;
- 7.2. charakteryzuje polityczne, społeczno-gospodarcze i religijne uwarunkowania oraz ocenia skutki wypraw krzyżowych do Ziemi Świętej i rekonkwisty;
- 7.3. opisuje charakterystyczne przejawy ożywienia społeczno-gospodarczego w Europie XI–XIII w.;
- 7.4. opisuje kierunki i charakter oraz konsekwencje najazdów mongolskich dla Europy Środkowo-Wschodniej.

8. Polska w okresie wczesnopiastowskim. Uczeń:

- 8.1. prezentuje główne stanowiska historiografii dotyczące etnogenezy Słowian;
- 8.2. wyjaśnia uwarunkowania narodzin państwa polskiego i jego chrystianizacji;
- 8.3. opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w X–XII w.;
- 8.4. rozpoznaje tendencje centralistyczne i decentralistyczne w życiu politycznym państwa polskiego w X–XII w.;
- 8.5. synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski i Europy w X–XII w.

9. Polska w okresie rozbitcia dzielnicowego. Uczeń:

- 9.1. wyjaśnia przyczyny polityczne i społeczno-gospodarcze oraz następstwa rozbitcia dzielnicowego;
- 9.2. porównuje proces formowania się społeczeństwa stanowego w Polsce i w zachodniej Europie;
- 9.3. opisuje przemiany społeczno-gospodarcze na ziemiach polskich oraz ocenia społeczno- i kulturowe skutki kolonizacji na prawie niemieckim;
- 9.4. charakteryzuje proces przezwyciężenia rozbitcia politycznego ziem polskich, ze wskazaniem na rolę władców i Kościoła;
- 9.5. synchronizuje najważniejsze wydarzenia z okresu rozbitcia dzielnicowego i dziejów Europy.

10. Europa późnego średniowiecza. Uczeń:

- 10.1. wyjaśnia przyczyny kryzysu idei władzy uniwersalnej w Europie późnego średniowiecza;
- 10.2. charakteryzuje przemiany społeczne i gospodarcze w Europie w późnym średniowieczu;
- 10.3. opisuje zmiany na mapie politycznej Europy w XIV–XV w.;
- 10.4. charakteryzuje następstwa upadku cesarstwa bizantyńskiego i ekspansji tureckiej dla Europy.

11. Polska w XIV–XV w. Uczeń:

- 11.1. opisuje rozwój terytorialny państwa polskiego w XIV–XV w.;
- 11.2. charakteryzuje rozwój monarchii stanowej w Polsce, uwzględniając strukturę społeczeństwa polskiego w późnym średniowieczu i rozwój przywilejów szlacheckich;
- 11.3. wyjaśnia międzynarodowe i wewnętrzne uwarunkowania związków Polski z Węgrami i Litwą w XIV–XV w.;
- 11.4. charakteryzuje i ocenia stosunki polsko-krzyżackie na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i kulturowej;
- 11.5. ocenia panowanie Piastów w dziejach Polski; ocenia politykę dynastyczną Jagiellonów;
- 11.6. synchronizuje wydarzenia z dziejów Polski i Europy w XIV–XV w.

12. Kultura średniowiecza. Uczeń:

- 12.1. wyjaśnia uniwersalny charakter kultury średniowiecznej;
- 12.2. ocenia znaczenie włączenia ziem polskich do cywilizacyjnego kręgu świata zachodniego (łacińskiego);
- 12.3. identyfikuje dokonania kultury okresu średniowiecza w zakresie piśmiennictwa, prawa, filozofii, architektury i sztuki, z uwzględnieniem kultury polskiego średniowiecza.

III. Dzieje nowożytne.

13. Odkrycia geograficzne i europejski kolonializm doby nowożytnej. Uczeń:

- 13.1. charakteryzuje cywilizacje prekolumbijskie w Ameryce;
- 13.2. opisuje udział poszczególnych państw europejskich w podziale Nowego Świata w XVI–XVIII w.;
- 13.3. ocenia wpływ odkryć geograficznych i ekspansji kolonialnej na życie gospodarcze i kulturowe Europy;
- 13.4. ocenia długofalowe konsekwencje wielkich odkryć geograficznych dla Ameryki, Azji, Afryki.

14. Europa w XVI–XVII w. Uczeń:

- 14.1. rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego oraz wskazuje czołowych twórców i ich dzieła;
- 14.2. wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania i następstwa reformacji, opisując główne nurty i postaci; charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego;
- 14.3. opisuje mapę polityczną i wyznaniową Europy w XVI w.;
- 14.4. wyjaśnia zmiany w sposobie funkcjonowania państw europejskich w epoce nowożytnej, z uwzględnieniem charakterystyki i oceny absolutyzmu francuskiego;
- 14.5. opisuje proces kształtowania się państwa moskiewskiego/rosyjskiego;
- 14.6. charakteryzuje główne europejskie konflikty polityczne w XVI–VII w., z uwzględnieniem roli Turcji w Europie Środkowo-Wschodniej;
- 14.7. wyjaśnia genezę i opisuje następstwa rewolucji angielskich;
- 14.8. analizuje przemiany kapitalistyczne w życiu gospodarczym Europy Zachodniej XVI–XVII w.;
- 14.9. opisuje przemiany w kulturze europejskiej w XVII w. i rozpoznaje główne dokonania epoki baroku.

15. Rzeczpospolita w okresie renesansu i demokracji szlacheckiej. Uczeń:

- 15.1. opisuje i wyjaśnia funkcjonowanie najważniejszych instytucji życia politycznego w XVI-wiecznej Polsce, w tym sejmików, sejmu, senatu i sejmu elekcyjnego; ocenia demokrację szlachecką;
- 15.2. ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim oraz synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVI w. z wydarzeniami europejskimi;
- 15.3. opisuje zmiany terytorialne państwa polsko-litewskiego i charakteryzuje stosunki z sąsiadami w XVI w.;
- 15.4. ocenia zmiany w relacjach polsko-litewskich w XVI w.;
- 15.5. ocenia kulturową rolę Polski w przeniesieniu wzorców cywilizacji zachodniej na obszary ruskie i litewskie;
- 15.6. ocenia sytuację wyznaniową na ziemiach Rzeczypospolitej w XVI w., w tym tolerancję wyznaniową oraz unię brzeską;
- 15.7. identyfikuje dzieła polskiego renesansu oraz ocenia dorobek polskiej myśli politycznej okresu odrodzenia i reformacji.

16. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVII w. Ustrój, społeczeństwo i kultura. Uczeń:

- 16.1. opisuje zmiany terytorium Rzeczypospolitej w XVII w.;
- 16.2. opisuje główne etapy konfliktów politycznych i militarnych Rzeczypospolitej ze Szwecją, państwem moskiewskim/Rosją i Turcją w XVII w.; wyjaśnia ich następstwa;
- 16.3. charakteryzuje proces oligarchizacji życia politycznego Rzeczypospolitej;
- 16.4. wyjaśnia przyczyny kryzysów wewnętrznych oraz załamania gospodarczego Rzeczypospolitej w XVII w.;
- 16.5. ocenia polską specyfikę w zakresie rozwiązań ustrojowych, struktury społecznej i modelu życia gospodarczego na tle europejskim oraz synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVII w. z wydarzeniami europejskimi;
- 16.6. charakteryzuje sarmatyzm jako ideologię i styl życia polskiej szlachty; rozpoznaje dzieła sztuki polskiego baroku.

17. Oświecenie, absolutyzm oświecony i rewolucje XVIII w. Uczeń:

- 17.1. wyjaśnia polityczne, gospodarcze, społeczne, kulturowe uwarunkowania oświecenia europejskiego;
- 17.2. charakteryzuje główne idee europejskiego oświecenia i rozpoznaje jego główne dokonania w myśli politycznej, nauce, literaturze, sztuce i architekturze;
- 17.3. charakteryzuje absolutyzm oświecony na przykładach państw sąsiadujących z Rzeczpospolitą;
- 17.4. charakteryzuje program modernizacji Rosji i rosyjską ideę imperium;
- 17.5. charakteryzuje parlamentaryzm angielski i rewolucję przemysłową w Anglii;
- 17.6. porównuje przyczyny oraz charakter rewolucji amerykańskiej i francuskiej;
- 17.7. charakteryzuje specyfikę okresu jakobińskiego rewolucji francuskiej;
- 17.8. wskazuje najważniejsze zmiany na mapie politycznej Europy i Ameryki Północnej w XVIII w. oraz wyjaśnia ich przyczyny;
- 17.9. ocenia znaczenie rewolucji amerykańskiej i francuskiej z perspektywy politycznej, gospodarczej i społecznej.

18. Rzeczpospolita w XVIII w. Reformy oświeceniowe i rozbiory. Uczeń:

- 18.1. charakteryzuje politykę Rosji, Prus i Austrii wobec Rzeczypospolitej i wskazuje przejawy osłabienia suwerenności państwa polskiego;
- 18.2. charakteryzuje działania zmierzające do naprawy Rzeczypospolitej i walkę zbrojną o utrzymanie niepodległości w drugiej połowie XVIII w.;
- 18.3. charakteryzuje i ocenia dzieło Sejmu Wielkiego, odwołując się do tekstu Konstytucji 3 maja;

18.4. opisuje i wyjaśnia uwarunkowania wewnętrzne i międzynarodowe kolejnych rozbiorów Polski, a także analizuje zmiany granic;

18.5. prezentuje oceny polskiej historiografii dotyczące rozbiorów, panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego i przyczyn upadku Rzeczypospolitej;

18.6. wyjaśnia specyfikę polskiego oświecenia; ocenia dorobek kulturowy okresu stanisławowskiego, z uwzględnieniem reformy szkolnictwa;

18.7. synchronizuje najważniejsze wydarzenia z dziejów Polski w XVIII w. z wydarzeniami w Europie i w Stanach Zjednoczonych.

19. Europa napoleońska. Uczeń:

19.1. opisuje kierunki i etapy podbojów Napoleona; charakteryzuje napoleońską ideę imperium;

19.2. wyjaśnia źródła sukcesów i porażek Napoleona w polityce wewnętrznej i zagranicznej;

19.3. wyjaśnia wpływ idei rewolucji francuskiej i wojen okresu napoleońskiego na zmiany polityczne, społeczne i gospodarcze w Europie;

19.4. wskazuje przykłady i wyjaśnia przyczyny zaangażowania się Polaków po stronie Napoleona;

19.5. charakteryzuje ustrój polityczny Księstwa Warszawskiego;

19.6. charakteryzuje decyzje kongresu wiedeńskiego, z uwzględnieniem sprawy polskiej.

Formy kontroli osiągnięć uczniów

Przewiduje się kontrolę umiejętności i wiedzy:

- przygotowania z większej partii materiału w formie pisemnej (**wypracowanie, test**); oceny pozytywne z tych form są warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej dopuszczającej;
- formułowania odpowiedzi ustnej (**rozmowy, udział w dyskusji, dłuższe wypowiedzi na określony temat**);
- formułowania samodzielnych wniosków i ocen w formie pisemnej (**zadanie, wypracowanie**) i ustnej (**dyskusja**);
- pracy z różnymi źródłami historycznymi, mapami itp. w formie **ćwiczeń praktycznych**;
- pozyskiwania informacji z różnych źródeł, hierarchizowania ich, prezentowania własnych poglądów z użyciem logicznie dobranych argumentów w formie **referatów, prezentacji** itp.

Aktywność pozalekcyjna (udział w konkursach, olimpiadach, realizacje projektów) jest warunkiem koniecznym uzyskania oceny semestralnej i końcoworocznej celującej.

Kryteria ocen

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń który:

- nie opanował materiału określonego w podstawie programowej,
- nie bierze aktywnego udziału w zajęciach,
- nie wykazuje zainteresowania przedmiotem.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń który:

- ma niepełną wiedzę określoną w podstawie programowej,
- sytuje najważniejsze wydarzenia w czasie i przestrzeni,
- rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe,
- przedstawia przy pomocy nauczyciela wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej,
- odszukuje najważniejsze informacje w źródle pisanym.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń który:

- ma niepełną wiedzę określoną w podstawie programowej,
- selekcjonuje podstawowe fakty,
- wiąże fakty w łańcuchy przyczynowo-skutkowe,
- odnajduje najważniejsze informacje zawarte w kilku źródłach pisanych, dokonuje ich wspólnej analizy,
- odróżnia fakty od opinii,
- przeprowadza podstawowe rekonstrukcje genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska z jednej płaszczyzny procesu historycznego,
- samodzielnie przedstawia wyniki swojej pracy w formie ustnej i pisemnej.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń który:

- ma wiedzę i umiejętności historyczne określone w podstawie programowej, potrafi się nimi posłużyć w typowych sytuacjach,
- analizuje i porównuje informacje zawarte w różnych źródłach,
- przeprowadza krytyczną analizę źródeł informacji,
- dokonuje wszechstronnej rekonstrukcji genezy, mechanizmów przebiegu oraz konsekwencji wybranego zjawiska historycznego.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń który:

- ma wiedzę i umiejętności historyczne określone w podstawie programowej, potrafi się nimi posłużyć w różnych sytuacjach problemowych,
- analizuje i porównuje dane zawarte w różnych źródłach historycznych, potrafi je samodzielnie zinterpretować,
- zauważa rozmaite interpretacje wydarzeń i procesów historycznych,
- samodzielnie ocenia postacie, wydarzenia i procesy,
- aktywnie wykorzystuje swoją wiedzę na lekcji i w trakcie zajęć pozalekcyjnych,
- formułuje problemy historyczne.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń który:

- ma wiedzę i umiejętności wykraczające poza podstawę programową; zna literaturę historyczną, potrafi zastosować wiedzę w różnych sytuacjach problemowych,
- samodzielnie rozwija swoje zainteresowania,
- startuje z sukcesami w konkursach i olimpiadach historycznych,
- samodzielnie formułuje i rozwiązuje problemy historyczne z wykorzystaniem popularnonaukowych i naukowych źródeł informacji.